

HAYATA GEÇ KALANLAR: GÖÇMEN İŞÇİLER

THOSE WHO ARE LATE FOR LIFE
MIGRANT WORKERS
GÖKHAN DUMAN

*"Göçmen yer değiştirmede,
yeryüzündeki yerini yitirir. Vatanından olmuştur
ama yeni bir vatan da bulamamıştır."*

Zygmunt Bauman

Bir yere ait olmak biraz da hissiyat meselesi değil mi? Doğup büyüdüğün, toprağına, havasına, insanına aşına olduğun, sokakları, mahalleri, evleri avucunun içi gibi bildiğün, huyunu suyunu ezberlediğün, kısacası seni sen yapan ne varsa, derinlerde, ta içerde hissettiğün bir duygu değil mi ait olmak? Kimisi buna vatan, kimisi memleket kimisi de ait olduğum yer diyor. Sahi insan gerçekte nereye ait?

Neşet Ertaş, "Bir anadan dünyaya gelen yolcu, dünya senin vatanın mı yurdun mu?" diyordu. Bu dünyada hepimizin gelip geçici olduğunı, insanın asıl yurdunun dünya olmadığını birkaç sade kelimeyle dolu dolu anlatıyordu. İnsanları ve toplumları birbirinden ayıran büyük büyük sınırlara, anlaşmalara, kimliklere ve pasaportlara kadar götürülebilir onun bu sözünde vermek istediği mesajı. Belki Almanya'daki 27 yıllık yurtdışı hayatı sırasında etmişti bu sözü. Bir söyleşisinde şöyle dert yanıyordu hani: "Onca yıllarım geçti şu Almanya'da, inanır mısınız hâlâ alışamadım."

*"The migrant does not move; they lose their place
on earth. they have been deprived from their
homeland but they cannot find a new home."*

Zygmunt Bauman

Isn't belonging to a place a matter of feeling? Isn't belonging to a place about a feeling made of where you were born and raised, the place you know like the palm of your hand, that you are familiar with its atmosphere, which makes you who you are, that you feel in your bones? Some call it home, to some it is homeland and for some it is to where I belong. Where does one really belong?

with a few plain words he was telling us that in this world, we are all ephemeral that the real home of the human is not the world. We can apply his message to the great borders, treaties, identities and passports that separates people and societies from one another. Perhaps he said those words over the course of his 27 years of overseas life in Germany. Once he complained in an interview: "I have spent so many years in Germany, believe it or not, I am still not used to here."

"30 yıl oldu alıştın mı diye soruyorlar. 30 yıldır bir gün olsun cebimde pasaportum olmadan dışarı çıkmadım diyorum. İşte bu kadar alıştım." (fl. Peron)

1970'li yıllarda Avrupa genelindeki göçmen işçilerin ve ailelerinin sayısı 8 milyondan fazlaydı. Alt oldukları dünyadan uzakta yaşayan milyonlarca göçmen işçi... Birçoğu kısa bir zaman çalışıp para biriktirdikten sonra geri dönmeyi hayal ediyordu. Geri dönüş tahayyülü ilk yıllarda hep çok güçlüdür. Ancak zamanla azalacağından birçoğunun haberi yoktur. Beklenen o gün gelene kadar her türlü zorluğa katlanmaya hazırdırlar. Bu yüzden günlük konfora ihtiyaç duymazlar. Avrupa'nın o devasa fabrikalarında ve yerin altında uzayıp giden madenlerinde zor şartlar altında çalışıp didinmeleri bundandır. Eski, bakımsız, köhne evlerde yaşamaya razı olmaları da... Nasılsa bir süre daha bu şekilde yaşayacaklar ve yeterli kadar para biriktirdikten sonra memleketlerine geri dönmeyecekler mi? Eğlenceye, lükse para ve zaman ayırmak o beklenen günün biraz daha gecikmesine sebep olacağından şehrin partilili sokaklarından uzak dururlar. Göçmenlerin hayatı şehrin en arka sokaklarında geçip durur hep.

"They've been asking me that it has been about 30 years, have you got accustomed to there. There is not even a one day in 30 years I get out of home without having my passport in my pocket without a passport. That's how much I got used to it."

In the 70s, the number of migrant workers and their families across Europe was more than 8 million. Millions of migrant workers living away from the world they belonged to... Many of them dreamed of coming back after a short time working and saving money. The dream of returning has always been very strong in the first years. But many of them did not know that this feeling was die away as time goes by. They were ready to put up with every challenge until the day that they had been waiting came. Therefore, they did not need daily comfort. That's why they worked and worked under difficult conditions in the vast factories of Europe and in the endless mines under the ground. They were willing to live in old, neglected, ramshackle houses... After all they would live in this way for a while longer and they would return to their hometown after saving enough money? As spending a lot of time and money in luxury, and fun would cause a little delay in the expected day, they always stayed away from the shimmering streets of the city. The life of the immigrants

"Terzi alan dedem ve anneannem 20'li yaşlarının sonuna doğru çocuklarını babaannelerine bırakıp geç yolunu tutmuşlar. Viyana'da bir süre çalışıp gelecekleri için para biriktirdikten sonra geri döneceklermiş. Viyana'ya ilk gittiklerinde bir masa saati satın almışlar. Bu onları ilk eşyasıymış. İzne gelirken getirip Türkiye'deki evlerinin başköşesine koymuşlar. Dedeciğimin ciddi sağlık sorunları cereyan edince uzun süre Viyana ve Türk hekimleri arasında gidip gelmek durumunda kalmışlar. Zor günleri daha zor günler izlemiş, dedem hayatını kaybetmiş. Gel zaman git zaman şu an 70'li yaşlarında olan anneannemle ne zaman konuşsak Viyana'dan bana gazyaşlarını aktıpt durur... Hep demek vardır göçmenin aklında ama bunu nasıl yapacağını bilemez. Biraz oralı olmuştur, biraz buralı. Şimdi ben onun Türkiye'deki evinde dedemin fotoğraflarına bakıyorum, o da dedemle beraber en zor yıllarını geçirdikleri Viyana'daki evlerinin penceresinden dalıp eskilere gidiyor. Odasının penceresinden dedemin yolunu gözlediği, birlikte yürüyüp geçtikleri, bir sürü anısı olan o aynı sokağa bakıyor." (Yağmur Simge Gül)

"My grandfather, who was a tailor, and grandmother, left their children to their grandmother by the end of their 20s. They were going to come back after working for a while in Vienna and saving money for their future. When they first went to Vienna, they bought a table clock. This was their first item. They put it at the best corner of their house when they were on a vacation in Turkey. When my grandfather's serious health problems occurred, he had to travel between Viennese and Turkish doctors for a long time. The hard days followed by harder times and my grandfather died. Whenever I talk to my grandmother, who is now in her 70s, about Vienna she can never stop shedding tears... Migrants always had the idea of going back but they don't know how to do it. A part of the is from there now but they still remain from their homeland. Now I'm looking at the photos of my grandfather at his home in Turkey, while my grandmother is wandering off from the window of their home in Vienna, where they spend the most difficult years of their life with my grandfather, through the window of their room, where she waited for my grandfather, she looks at the same street filled with memories, where they walked together." (Yağmur Simge Gül)

Bir zaman sonra geri dönüşün ne denli zor olduğunu anlaşılabilecektir. Vatan, memleket, ev... Ne orali, ne burali olmak; arafta bir hayatın tam ortasına düşmek; nasiplerinde olan. Artık hepsi manzarası yalnızca imkânsızlığa ve ulaşılmazlığa açılan bir pencerenin müdavimi olmuştur. 20 yıl boyunca her tatil günü şehirdeki istasyona gidip İstanbul treninin önünden geçip gitmesini bekleyen göçmen işçinin vatanı neresi olmuştur? Kendini memleketine en yakın hissettiği yer olan istasyon mu? Ya da "2 yıl sabredecektik. Döneceğiz o günü ipele çekiyorduk. Ama olmadı. Öylece kalakaldık burada. Dönemeyeceğimi anlayınca memleketteki evimde kullanmak için sakladığım yemek takımı, tencere setlerimi, ipek yataktörtümü ve diğer eşyalarımı birer birer kutularından çıkarıp kullanmaya başladım." diyen göçmen kadın için artık "ev" ne anlama geliyordu? Emanet eşyalarla bezenmiş şu dört duvar mı?

"İlk geldiğimiz zaman biz 11 yıl boyunca memleketi gidemedik. O uçaklara baktığımız günleri hatırlıyorum. Allah'ım bir gün şu uçağa ben de binebilsem, niye bir adada, 20 bin kilometre uzakta yaşıyoruz, keşke annem babam Almanya'ya gitseymiş de arabaya süre süre Türkiye'ye gidebilseymişiz derdim. 11 yıl boyunca kalbimin sızlamasını hiç kimse bilemez. 50 yıl oldu ama kendimi oraya da buraya da ait hissetmiyorum. Şimdi bir çitin üzerindeyim sanki; ne Avustralya'ya, ne de Türkiye'ye düşebilirim." (Naime Eser)

After a while they would understand how difficult return is. Homeland, home... Being neither from there, nor from here; to fall in the middle of a life in the purgatory. Now all of them have become a regular of a window opening to impossibility and inaccessibility. Where is the home of the migrant worker, who went to the station in the city and waited for Istanbul train to arrive on every holiday for 20 years? Is it the train station where he feels closest to his hometown? What was the meaning "home" for a woman who says "We were going to endure for 2 years. We were looking forward to the day of return. But it didn't happen. We stayed here as we were. When I realized that I wasn't going to return, I started to use my dinnerware, pots and silk bed sheets and other items that I have kept to use in my home in Turkey removing them from their boxes one by one."? Was it four walls decorated with items that belong to another home?

"When we first arrived here we could not go to the country for 11 years. I remember the days when we looked at those planes. I used to say that my God one day will I could be in that plane, why are we on an island, 20 thousand kilometers away, I wish my parents would settle in Germany so that we could drive to Turkey. For 11 years, no one knows how much my heart ached. It's been 50 years, but I don't feel like I belong here nor there. It is like I'm on a fence now; I can't fall neither into Australia, nor into Turkey." (Naime Eser)

Göçmenliğin yazgısıdır. Dönülecek bir vatan olsa bile, orası artık çocukluğunda sokaklarında koştuğu "vatan" olmaktan çok uzaktır. Vatanın, memleketin değişmiştir belki ama sen oranın "yabancı" olmuştur. Bunu hatırlamaktan kimse geri durmaz. Sokaklar, yollar, komşular ve geçmişte izi olan her şey, bir zamanlar bavulunu alıp terk ettiği "o günü" hatırlatıp durur sana. Sen artık orali değilsindir.

Yalnızca bu kadar mı? Göçüp gittiğin yeni topraklarda da tez zamanda bir gerçekle yüzleşmen gerekecektir. Orali olmadığın ve belki de hiçbir zaman olamayacağın her şeyinde canavar düdüklelerinden çıkan korkunç bir ses gibi haykırılacaktır yüzüne. Fabrikada, işte, sokakta, otobüste ve hatta biraz nefes alalım diye oturduğunuz bir park köşesinde bile... Göçmenlerin eline üzeri kalın harflerle yazılmış bir kimlik tutuşturulur. Tek bir kelime yazar o kimlikte: Yabancı. Bir parçası olmaya çalışsan da kimliğin seni ele verir. Sen artık hem kendin vatanına hem de göçüp gittiğin ve yeni evin bellediğin o şehrin yabancısındır. Teslim olmaktan başka bir çıkış yolu yoktur.

"Dönemeyeceğimi anlayınca memleketten bir fidan ve biraz toprak getirdim. Berlin'de bir parka diktim. Şimdi onun gölgesinde yaşıyorum." (11. Peron)

It is the fate of being a migrant... even though you have a country to go back, now it is far from being the "home" where you used to run around when you were a kid. Maybe your country, your homeland hasn't changed so much, but now you are a "foreigner" to there. No one hangs back from reminding it. Streets, roads, neighbors, everything that left a trace in the past keep reminds you "the day" you left with your luggage. You are not from there anymore.

Is that all? In the new lands you have migrated, you will have to face a new reality at a very short time, you will be screamed like a terrible voice coming out of the beast whistles that you're not from there and you'll never be. In the factory, on the street, on the bus, and even in a corner in park where you sit down to breathe a little... The immigrants are given an identity with a single word written with bold letters: Foreigner. If you try to be part of it, your identity will give you away. You are now a stranger to both your home country and the city where you migrated and accepted as your new house. There is no other way out but to surrender.

"When I realized that I could not return, I brought a sapling and some soil from the country. I planted it in a park in Berlin. Now, I'm getting old in under its shadow." (11. Peron)